

Lausunto lupa- ja valvontavirastolle Itärata Oy:n Itärata-hanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Ympäristövaliokunta 15.11.2024 § 93

Valmistelu ja lisätiedot ympäristönsuojelusihteri Kirsi Liukkonen-Hämäläinen, puh. 040-5216733, kirsi.liukkonen-hamalainen@orimattila.fi

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää Orimattilan ympäristönsuojeluviranomaiselta lausunto Itärata Oy:n Itärata-hanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Uudenmaan ELY-keskus toimii hankkeessa YVA-lain tarkoittamana yhteysviranomaisena. Lausuntoa pyydetään 22.11.2024 mennessä. Lausunnossa on käytettävä viitettä UUDELY/17031/2023.

Itärata on Keravalta Porvoonjoen kautta Kouvolaan suunniteltava kaksiraiteinen nopean liikenteen rata. Itäradan kokonaispituus on noin 110-114 kilometriä. Rataa suunnitellaan yhdeksän kunnan alueelle, jotka ovat Vantaa, Tuusula, Kerava, Sipoo, Porvoo, Loviisa, Lapinjärvi, Myrskylä ja Kouvola. Ratahankkeen suunnittelusta vastaa Itärata Oy.

Kaukoliikenteen lisäksi rata mahdollistaa Helsingin ja Porvoon välisen lähijunaliikenteen käynnistymisen. Tavarajunaliikenteen mahdollisuutta tutkitaan Keravan ja Kouvolan välillä. Itärata Oy:n omistaa valtio 51 % osuudella edustajanaan liikenne- ja viestintäministeriö sekä 24 kuntaa tai kaupunkia.

Vaihtoehtojen LP ja M on merkitystä Orimattilalle välillä Venjärvi-Koria, koska ne kulkevat Lapinjärven kohdalla aivan Orimattilan rajan tuntumassa. Ratalinjaukset kulkevat YVA-ohjelman mukaan lähtökohtaisesti maan pinnalla. Linjausten korkeusasemaa sekä mahdollisten tunneleiden ja siltojen sijainteja tarkastellaan alustavassa yleissuunnittelussa syksyn 2024 aikana. Ratalinjavaihtoehtojen M ja LP kulkevat lähes koko ajan maaseudun rakennus- ja asutustihentymien ulkopuolella.

Ratalinjavaihtoehtojen ympäristö on YVA-ohjelma mukaan kaupunkitaajamien ja tiheämpien asutuskeskittymien ulkopuolella pääasiassa maa- ja metsätalouskäytössä. Näillä alueilla ratalinjavaihtoehtojen halkovat paikoitellen laajahkoja viljelykäytössä olevia peltoalueita ja yhtenäisiä metsäalueita.

Rajausvaihtoehto LP vaikutusalueella on mm. metsiä, kallioita, puustoisia soita, avosoita, kosteikoita, maatalousympäristö, järviä ja pienvesiä. Vaihtoehto ylittää Jaakkolanjoen, Koskenkylänjoen ja Taasianjoen.

Rajausvaihtoehto M vaikutusalue on metsäistä, alueella on maatalousympäristöjä, järviä, kallioita, puustoisia soita, avosoita,

kosteikkoja ja pienvesiä. Vaihtoehto ylittää Myrskylänjoen, Koskenkylänjoen ja Taasianjoen.

Arviointiohjelma ja kuulutus ovat nähtävillä ajalla 14.10.-22.11.2024 ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/Itarata-YVA Arviointiohjelmaa ja hanketta käsittelevät avoimet yleisötilaisuudet järjestetään loka-marraskuussa eri paikkakunnilla. Etäyleisötilaisuus Teamsin välityksellä pidetään 13.11.2024.

Ympäristönsuojelusihterin ehdotus:

Orimattilan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii ympäristövaliokunta.

Ympäristövaliokunta päättää antaa Uudenmaan ELY-keskukselle seuraavanlaisen lausunnon Itärata Oy:n Itärata-hanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta UDELY/17031/2023:

Ympäristövaliokunta on tutustunut Itärata-hanketta koskevaan ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan.

Ympäristöhallinnon verkkosivujen ensimmäisellä sivulla kohdassa YVA-menettelyn aikataulu (täydentyy menettelyn edetessä) mainittu YVA-ohjelman virheellinen nähtävilläoloaika (14.10.2024-18.11.2024) on korjattava kuulumaan 14.10.2024-22.11.2024.

Birdlife Suomi on MAALI-hankkeessa selvittänyt maakunnallisesti tärkeimmät lintujen kerääntymisalueet (muuton- ja talviaikaiset ruokailu- ja levähdysalueet sekä sulkasatoalueet). Selvityksen mukaan suuri osa linnuille tärkeistä kerääntymisalueista sijaitsee luonnonsuojelualueverkoston ukopuolella, mikä tekee niiden tunnistamisesta erityisen tärkeää, jotta alueiden linnustollisia arvoja ei heikennetä vahingossa. Lisäksi on tunnistettu alueet, joilla tavataan pesivänä maakunnallisesti merkittäviä määriä harvalukuisia, keskittyviä tai uhanalaisia lajeja sekä on selvitetty maakunnallisesti tärkeimmät lintujen lentoreittien keskittymäalueet, jotta ne voidaan ottaa huomioon erilaisten hankkeiden ympäristövaikutuksien arvioinnissa.

Orimattilan Artjärvellä on kansainvälisesti arvokasta linnustoaluetta (IBA). Itäisessä ja Lapinjärven puolella on myös maakunnallisesti arvokkaita linnustoalueita. Yhdessä nämä muodostavat arvokkaan linnustokeskittymäkokonaisuuden.

Ympäristövaliokunta katsoo, että Itärata-hankkeessa on otettava huomioon tämä yllä mainittu maakuntarajat ylittävä arvokas linnustokeskittymäkokonaisuus ja pyrittävä välttämään niitä reittivaihtoehtoja, jotka vaarantaisivat tämän kokonaisuuden.

Lisäksi ympäristövaliokunta katsoo, että YVA-menettelyssä tulee huomioida riistan ekologiset käytävät ja kokonaan uusien ratalinjausten riskienhallinta (rikkakasvien torjunta-aineet, kemikaalikuljetukset, jätekuljetukset).

Esittelijä Johtava rakennustarkastaja Timo Tarkkala

Päätösehdotus

Ympäristövaliokunta päättää antaa ympäristönsuojelusihteerin ehdotuksen mukaisen lausunnon Uudenmaan ELY-keskukselle.

Päätös Ympäristövaliokunta päätti yksimielisesti antaa päätösehdotuksen mukaisen lausunnon Uudenmaan ELY-keskukselle.

Jakelu Uudenmaan ELY-keskukselle

Lupajaosto 04.02.2026 § 6
289/11.00.02/2024

Valmistelu ja lisätiedot ympäristönsuojelusihteerin Kirsi Liukkonen-Hämäläinen, puh. +358 40521 6733, kirsi.liukkonen-hamalainen@orimattila.fi

Jatkossa uusi Lupa- ja valvontavirasto (LVV) toimii YVA-menettelyssä yhteysviranomaisena.

Yhteysviranomaisen pyysi vuonna 2024 lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta. Orimattilan ympäristönsuojeluviranomainen antoi lausuntonsa 15.11.2024. Otimme kantaa kahteen vaihtoehtoiseen linjaukseen Porvoon itäosassa Myrskylän vaihtoehtoon M ja Lapinjärven pohjoiseen vaihtoehtoon LP. LVV:n mukaan lausuntoja toimitettiin kaiken kaikkiaan 43 kpl ja mielipiteitä 208 kpl. Nämä julkaistaan kokonaisuudessaan henkilötietoja lukuunottamatta osoitteessa www.ymparisto.fi/itarata-YVA.

Lupa- ja valvontavirasto pyytää 13.01.2026 päivätyllä lausuntopyynnöllään LVV-U/20947/2026 Orimattilan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta lausuntoa ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta 13.3.2026 mennessä.

Lausunnossa pyydetään kiinnittämään huomiota erityisesti seuraaviin asioihin Orimattilan ympäristönsuojeluviranomaisen näkökulmasta:

- näkemyksenne hankkeen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista
- ympäristön nykytilan kuvauksen riittävyys ja suunniteltujen selvitysten kohdentuminen todennäköisesti merkittäviin vaikutuksiin
- suunniteltujen selvitysten yhteensovittamisen mahdollisuudet muihin menettelyihin
- hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset.

Arviointiselostus on sähköisesti luettavissa ympäristöhallinnon verkkosivulta osoitteessa www.ymparisto.fi/itarata-yva

Arviointiselostuksessa on esitetty arvio hankkeen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista sekä tuotu esiin haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteitä. Haitallisten vaikutusten lieventäminen ja ehkäiseminen ovat kiinteä osa hankkeen suunnittelua.

Itärata Oy on 30.10.2025 valinnut jatkosuunnitteluun, yleissuunnitelman laadintaan etenevän ratalinjauksen. Valittu linjaus aiheuttaa kokonaisuudessaan vähiten haittaa ja mahdollistaa eniten hyötyjä. Orimattilaa koskevalla osuudella valittiin vaihtoehto LE eli Lapinjärven eteläinen linjaus. Näin ollen niitä vaihtoehtoja M ja LP, joilla olisi ollut erityistä merkitystä Orimattilan ympäristön kannalta ei otettu jatkoon. Syynä oli, että näillä jälkimmäisillä vaihtoehtoilla todettiin huomionarvoisen lajiston, ekologisen verkoston, suojelualueiden ja muiden arvokkaiden luontokohteiden, melun ja ilmaston osalta, että kielteiset vaikutukset olivat merkittävydeltään suuria.

Ympäristönsuojelusihteerin ehdotus:

Lupajaosto päättää antaa lupa- ja valvontavirastolle seuraavanlaisen lausunnon Itärata Oy:n Itärata-hanketta koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta:

Orimattilan lupajaosto, paikallisena ympäristönsuojeluviranomaisena, toteaa, että Itärata Oy ei ole valinnut jatkosuunnitteluun kumpaakaan niistä vaihtoehtoista, joilla olisi ollut erityistä merkitystä Orimattilan ympäristön kannalta. Näin ollen lupajaostolla ei ole huomautettavaa jatkosuunnitteluun valitun vaihtoehdon osalta.

Esittelijä Johtava rakennustarkastaja Timo Tarkkala

Päätösehdotus

Lupajaosto päättää antaa ympäristönsuojelusihteerin ehdotuksen mukaisen lausunnon lupa- ja valvontavirastolle.

Päätös Lupajaosto päätti, että annetaan ympäristönsuojelusihteerin ehdotuksen mukainen lausunto lupa- ja valvontavirastolle.

Toimivalta Hallintosäätö 6. luku 6§

Jakelu Lupa- ja valvontavirastolle